

DET ÄLDSTA SVENSKA TRYCKET?

ETT NYFUNNET REMIGIUS-FRAGMENT

Av

ISAK COLLIJN, Stockholm

AV DE ÄLDSTA SVENSKA TRYCKEN är otvivelaktigt det gamla Uppsalamissalet det ur flera synpunkter märkligaste. Det är den första liturgiska bok, som trycktes för ett svenskt stifts räkning, och av allt att döma det första större tryckarbete, som påbörjades i vårt land. Ur typografisk synpunkt är det viktigt genom sitt egenartade stilmaterial och genom de omständigheter, som knyta det till den första i vårt land verksamma tryckpressen. Ur bibliografisk eller kanske rättare bibliofil synpunkt är det intressant genom sitt öde att vid den nya upplagans tryckning i Basel år 1513 så helt försvinna, att icke ens ett defekt exemplar bevarats till vår tid i något gammalt kyrkoarkiv, samt genom sin några hundra år därefter skedda återuppståndelse bland de gamla arkivalieomslagen i Kammararkivet — Klemmings kanske största bibliografiska forskarbragd. Tyvärr har återuppståndelsen icke varit alldeles fullständig, ty av de 244 folioblåd, som ett komplett exemplar omfattat, saknas ännu nio blad (av två av dessa har jag dock funnit smärre fragment). Det viktigaste av de förlorade bladen är det sista, som med all sannolikhet innehållit slutskriften och därmed troligen också exakta uppgifter om missalets tryckort, tryckare och tryckår. Dessa uppgifter ha därför fått sökas på andra vägar och jag har under mångårig sysselsättning med detta missale kommit till det resultatet, att det är tryckt i Stockholm av Johann Snell och att sättningen av detsamma påbörjats redan år 1483 och tryckningen avslutats följande år. Jag har på andra ställen utförligt redogjort för de skäl, varpå denna bestämning av det ofirmerade och odaterade missalet grundar sig.¹

¹ Se min *Katalog der Inkunabeln der Kgl. Bibliothek in Stockholm*, T. II: H. 1 (1916), s. 39–90, samt *Blad ur vår äldsta svenska boktryckerihistoria*, III. *Missale Upsalense [1484]* (i: *Nord. boktr.-konst*, jan. 1920, s. 12–29).